

MLEKO

Otroci iz vasi smo vedno radi pasli krave. To je bilo bolj zabava kot delo, še posebej če si imel eno ali dve stari kravi. Z mladim govedom je bilo težje, rado je tekalo in uhajalo na njive, kamor ga je vabila sveža detelja, pesa ali koruza. Junice so bile hujše od juncev; teh je bilo malo, ker smo jih prodali. Bile so take kot razvajene gospodične, zmeraj so se hotele pasti na prepovedanih njivah. Vendar tudi za to se je našla rešitev, ki smo ji rekli cokla. To je bila lesena klada, ki si jo junici zapel na verigo okrog vratu, tako da se ji je med pašo vlekla med prednjimi nogami. Če je poskočila ali stekla, ji je ta cokla začela opletati med nogami. Starši so hitro pristali na coklo, z njo so dosegli večjo varnost za otroke, si prihranili prepiranje s sosedi zaradi uničene koruze, ali pa še huje, iskanje krave onstran državne meje. Večkrat seje namreč pripetilo, da osapske krave niso spoštovale londonskega sporazuma.

Tako smo imeli otroci na paši veliko prostega časa za razne zabave. Paša je bilo tudi neke vrste družabno srečanje vaških otrok. Na komunalnih pašnikih se nas je vedno zbralo dovolj za dobro družbo in zabavo. Večji del časa smo porabili za igre. Posebej priljubljene so bile zbijanje koze, skrivalnice, metanje škrlic in podobne. Včasih smo tudi peli in celo uprizarjali igrice. Vpliv stoletne vaške šole in dejavnega kulturnega društva se je poznal tudi na paši.

In še nekaj je bilo značilno za mlade pastirje: vedno smo bili lačni- Na pašo smo najbolj pogosto gnali nekaj kilometrov daleč na Golo brdo, ki je bilo dobesedno golo, razen od krav obrite trave je le tu pa tam rasel kak brinček. Samo brina govedo ni obrilo, zato gaje redno vsako leto Gregor ali še kakšen drugi otokel s palčko in iz njegovih jagod skuhal brinjevec. To je bilo edino žganje, ki smo ga ob posebnih priložnostih lahko pili tudi otroci - ko smo imeli gliste.

Po tem griču smo se za kravami povzpeli skoraj na vrh Tinjana. Če tem pohodom v naravo dodamo še revščino, takrat za sendviče še vedeli nismo, si lahko predstavljate, kako nam je po treh urah tekanja krulilo po trebuih. Srečo smo imeli, da je vedno kaj zorelo na njivah in sadnem drevju. Tudi potočni raki so bili odlični, in to kar surovi ali hitro popečeni na špički. Neki starejši pastirji so lovili celo kače in jih pekli. Menda so bile najboljše črnice. Ta stari so rekli, da nisi pravi pastir, če še nisi jedel kače, vendar je bila naša mlajša klapa že preveč močna in enotna in se jim ni pustila prepričati. Mi smo se znašli drugače.

S kravami smo se najbolj pogosto ustavili ali za krajši čas utaborili v Buži pod vrhom Golega Brda, tam je bil vodni izvir in tudi trava je bila sočnejša. Z nami otroki je pogosto pasel eno in edino kravo tudi starejši fant, pravzaprav že možak, ki je pa bil zaradi prizadetosti po pameti mlajši od nas. Imenujmo ga Pepi.

Mi smo ga radi drezali: "Pepi, Marija je rekla, naj ti povemo, da danes sama pase spodaj na Goli Šavni in da pridi kaj k nji." Marija, tudi nji je bilo drugače ime, je bilo starejše dekle, ki ni imelo pod streho vseh kokosi. Ker je bila tudi sramežljiva, je običajno pasla sama na vzhodnem pobočju Golega Brda, ki mu rečemo Gola Šavna, čeprav je bilo tam nekaj grmovja, hudournik in jez, pod katerim je bilo vedno dovolj vode za kopanje.

"Hodi k nji, bosta šla v grmovje in se igrala zdravnike. Bomo že mi pasli tvojo kravo." smo ga nagovarjali.

Pepi je vedno šel. Za njim se je na skrivaj odplazil še kakšen starejši pastirček, ki ga je že dajala puberteta ali radovednost. Mi mlajši smo ostali in pomolzli Pepijevo Sivko. Zakurili smo ogenj, iz grma izvlekli star lonec, ga oprali in zavreli mleko. Sploh nismo čakali, da bi se naredila smetana, spili smo ga, še preden se je ohladilo. In to se je večkrat ponavljalo celo poletje. Pepi in njegov brat Vane, kije bil lastnik krave, sta bila naša soseda. Vane je pogosto prihajal k mojemu nonotu, da sta kakšno rekla o politiki ali letini. V dneh, ko smo se mi otroci na paši skoraj zredili, je začel jamrati: "Naša Sivka je že stara, prodat jo bo treba, saj že zgublja mleko, kakšen dan je čisto brez. Ko gre na pašo na Golo brdo, jo pot lahko zdela, da ostane brez mleka."

Kmalu zatem je Sivko res prodal in mi smo na paši ostali brez malice. Svojih krav si pa nismo upali molsti. Takrat so že začele zoreti fige.